

OPPEGÅRD HISTORIELAG

Medlemsblad Nr. 1/2023

Etiketten på 2022 årgangen av Oppegårdakevitten.

Den 9.nov. 2022 Tårnhuset. Mange innbudte fra Landstormen var tilstede og fikk prøve-smake de nydelige dråper. Bildet er tatt av skiløperne i stilrent skiutstyr fra denne tiden. Paret har så vidt kommet over den gamle jernbanebrua som også er der i dag. Snø og ski forholdene ser ut til å være perfekte. Midt imot ser vi eiendommen «Trudvang», fra 1902. Her lå kolonialbutikken til Andreas Lie. Han overtok den i 1914 og sønnen Per Lie drev her til bygningene ble revet i 1979, for bygging av den nye Mastemyrveien ned til Mosseveien. Bygningen rett imot var stall, vognskjul, lager mv. Bygningen helt til høyre er «Rasten» bygd i 1915. Byggmester og eier var Oskar Hansen. Her holdt hele kommune-administrasjonen i Oppegård til med tre ansatte. Her startet også Landstormen sin forening. I bygget var det for øvrig kafe, selskapslokaler, trikotasje-butikk mm. I kjelleren produserte Oskar Hansen bygningsblokker noe likt Lecablokker og som finnes i mange gamle bygninger i hele kommunen. Rasten brant i 1961, men brannvesenet klarte å slokke så det ble bare mindre skader. I 1979 ble også Rasten revet og Mastemyrveien går i dag der disse bygningene stod.

Styret og kontaktpersoner i Oppedgård historielag

Steinar Karlsrud, leder, tlf. 95 87 99 36, e-post steinar.karlsrud@gmail.com

Severin Breivik, nestleder, tlf. 92 88 84 87, e-post cvrin@live.no

Berit Scheen, styremedlem, e-post berit@scheen.net

Siri R. Iversen, kasserer og web-redaktør, tlf. 93 43 11 05, e-post siri.iversen@gmail.com

Ragnfrid Kirkeberg Pedersen, styremedlem, tlf. 92 40 16 63, e-post ragnfrid.kirkeberg@gmail.com

Einar Skillebekk, styremedlem, tlf. 92 05 05 95, e-post skillebekk.einar@gmail.com

Gunnar Rogneflåten, styremedlem, tlf. 48 49 69 08, e-post gunnar.rogneflaaten@gmail.com

Nettsider: oppedgard-historielag.org. Vi er også på Facebook og Instagram.

E-post: oppedgard.historielag@gmail.com

Postadresse: Oppedgård historielag, Postboks 12, 1411 Kolbotn

Revisor: Erling Bjarkø

Medlemsbladet: Odd-Ståle Indreeide og Siri Iversen

Valgkomité: Terje Fredriksen, Sonja Birkeland og Sonja Finstad Andersen.

Gjersjøelva natur og kultur: Harald Lundstedt: hlundste@online.no, telefon 97070430 eller Grethe Krohg

Homlong grethekh@live.no, telefon 99015815

Vil du være med i en av gruppene våre?

Send oss en melding på oppedgard.historielag@gmail.com eller kontakt en i styret.

Aktivitetsgruppa: Foreslår aktiviteter og arrangerer foredrag, rusleturer og holder kontakt med biblioteket. Kontakt Ragnfrid Kirkeberg Pedersen

Infogruppa: Redaktører for medlemsbladet, oppdaterer nettsider og historielagets Facebook-sider. Kontakt Siri Iversen.

Kalendergruppa: Redaktører for den årlige kalenderen, organiserer salg og skaffer annonsører. Kontakt Severin Breivik

Kulturminner i utmark-gruppa: Mye praktisk rydding av stier, vedlikehold av skilt m.m., men også registrering av kulturminner og kontakt med fylkesarkeologen og grunneiere. Kontakt Steinar Karlsrud eller Per Wæhler: perwaelher@gmail.com, telefon 92641802.

Andre som samarbeider med historielaget:

Gjersjøelva natur- og kulturpark: Bli med på praktisk arbeid med oppgangssaga, vedlikehold av bygninger og formidling av Ljansbrukets historie i Maritas lokalhistoriske museum i Langbygningen. Gjersjøelva natur- og kulturpark finner du også som gruppe på Facebook.

Kontakt Harald Lundstedt, hlundste@online.no, telefon 97070430 eller Grethe Krohg Homlong, grethekh@live.no, telefon 99015815.

Lederen har ordet

Jula er over og vi i historielaget er i full gang med vårens oppgaver og arrangementer. Vi har allerede hatt vårt første foredrag nå i januar. Espen Ytreberg fortalte på en glimrende måte om Roald Amundsen og de to jentene Nikita Kakot og Camilla Carpendale fra Tsjuktsjerhalvøya. Biblioteket galleriet i Kolben var fullt. Det var tydelig stor interessen for disse to små jentene som gikk på Bålerud skole på Svartskog.

Dessverre mottok vi den triste beskjeden om at Arne Ingvald Antonsen døde den 15/12-2022 etter å ha vært utsatt for en ulykke. Dette kom som ett sjokk på oss. Arne Ingvald påtok seg å føre regnskapet for oss i historielaget de siste par årene, da vi hadde problemer med å finne en ny kasserer. Dette satte vi umåtelig stor pris på.

Han deltok på vårt siste styremøte i før jul og hadde god orden på regnskapet vårt. Han vil bli et stort tap for oss også som den personen han var og hvor lett han samarbeidet i styret. Selv kjente jeg Arne Ingvald fra lang tid tilbake. Årene går og man treffes på forskjellige steder og slår av en prat. For meg ble det derfor spesielt hyggelig og møtes så ofte igjen i historielaget. Det ble utvekslet mange historier både på telefon og i forbindelse med møtene. Sent i høst ringte han meg da han lette etter Bygdeborgen på Holmlia, interessen for lokalhistorien var absolutt der. Våre tanker går selvsagt til hans kjære familie.

Selv har jeg skiftet venstre hofta før jul og det er en lettelse å slippe smerter igjen. Også i år var vi så heldige å få Bård Bergsjø til å sende ut Kalender og Follominne til alle medlemmene. Dette er gjort på en filatelistisk spennende måte, så koveluttene er et klenodium i seg selv. I høst fikk vi en forespørsel fra Landstormen om å finne en etikett til årets Oppegård juleakevitt. Dette var en spennende oppgave, og vi gikk igjennom en mengde bilder i vårt etter hvert rikholdige arkiv. Vi endte på et prospektkort fra Willy Østbergs samling som historielaget har fått adgang til å skanne og bruke. Et samarbeid med Landstormen og mange andre foreninger er kjærkomment og nyttig for oss og frivilligheten. Samarbeid med Nordre Follo kommune har begynt å gå seg til. Vi har fått kontaktpersoner som samarbeider godt med oss og bistår i mange saker og forespørslar. De er også mer opptatt av og sikre kulturverdiene i kommunen som vi har mange av. De ønsker temamøter med oss innen dette feltet. Vi har også hatt en dialog med kommunen om «Villa Vigleik». Historielaget er glad for boligen, som er en av de første som ble bygd på Tangen i Theodor Hansens vei blir bevart. Resten av de gamle SEFRAK registrert eiendommen der, med lang historie, er jo revet og bebygd med dyre blokkleiligheter. Dessverre er leiligheter i kommunen blitt så dyre at det er vanskelig for unge enslige og familier å bo her nå.

Steinar Karlsrud

Kolbotns signalbygg «Stabburet» som er bygd her på første del av 1700 tallet, er nå restaurert. Historielaget har godt samarbeid med sønnene til Marianne Bonde Hansen. De ønsker å se på muligheter for bruk sammen med oss. Det hadde vært flott å se på en form for parkområde sammen med Kolbotns egen St. Hanshaug, «Kollen». Her hadde det vært fint med innspill fra dere.

Selvsagt har Roald Amundsen jubileet og statuen vært spennende å jobbe med. Her må jeg gi en stor ros til komiteen med Severin i spissen for både den og årets kalender. Planer om historielagets kalender for 2024 er allerede i gang.

I 2022 var Kolbotn 1. speidertropp 100 år. Vi hadde en flott feiring på Kolben den 21. januar med nye og gamle speidere. I dag teller troppen ca. 100 barn og unge og har mange aktiviteter, og da særlig utendørs. I Follominne 2022 har jeg laget en artikkel om dette. Jeg har et håp om å fortsette denne opp mot vår tid.

Den triste nyheten vi fikk nå like før dette ble skrevet, er at Oppegård Avis dessverre ikke lenger blir på papir. For mange av oss er en papiravis noe vi kan kose oss med i godstolen sammen med kaffekoppen. Det blir aldri det samme å lese OA på en skjerm, som vi allerede bruker alt for mye tid på. Det sliter på gamle øyne. Kanskje også på yngre øyne. Jeg har tatt vare på alle papiravisene siden de kom ut, så nå blir det repetisjon og mimring om vår nære fortid. Vi håper at Østlandets blad fortsatt vil komme ut i papirformat.

Så vil jeg takke alle for det spennende samarbeidet vi har hatt i 2022, og ønsker alle vel møtt til våre arrangementer dette året og håper ikke at «koronatrollet» eller noe annet styggedom dukker opp i 2023.

Greverud 30.01.2022
Med vennlig hilsen

Steinar Karlsrud

OPPEGÅRD
HISTORIELAG

Årsberetning for 2022

Årsmøtet 31.3.2022 valgte følgende styre som konstituerte seg på første styremøte slik:

Leder: Steinar Karlsrud

Nestleder: Severin Breivik

Sekretær: Severin Breivik og Berit Scheen

Kasserer: Siri Iversen

Styremedlemmer: Berit Scheen, Ragnfrid Kirkeberg Pedersen, Einar Skillebekk og Gunnar Rogneflåten

Regnskapsfører: Arne Ingvald Antonsen

Revisor: Erling Bjarkø

Valgkomité: Terje Fredriksen, Sonja Finstad Andersen og Sonja Birkeland

Det har vært avholdt 7 styremøter i tillegg til arbeidet i de vanlige arbeidsgruppene hvor mye av historielagets arbeid skjer. For arbeidet med Roald Amundsen-bysten var det ned-satt en egen arbeidsgruppe. Laget har deltatt i Eventyrstien og Lokalhistorisk dag på Roald Amundsens hjem og Roald Amundsen-turmarsjen 17.september. I desember 2022 døde vår regnskapsfører Arne Ingvald Antonsen.

Høsten 2022 begynte vi å bruke medlemssystemet Styreweb hvor også regnskap og nettsi-der skal inn i løpet av 2023.

Arbeidsgruppene i 2022 har bestått av:

Aktivitetsgruppa: Ragnfrid Pedersen, Gunnar Rogneflåten, Siri Iversen og Steinar Karlsrud

Infogruppa: Siri Iversen (webredaktør), Gunnar Rogneflåten og Odd-Ståle Indreeide (redaktør av medlemsbladet)

Kalendergruppa (2023-kalenderen): Severin Breivik, Ole Endresen, Berit Scheen, Terje Ilje, Terje Fredriksen, Ragnfrid Kirkeberg Pedersen, Harald Lundstedt, Randi Mar-tinsen og Siri Iversen.

Kulturminner i utmark: Steinar Karlsrud, Per Wæhler, Bjørn Egil Jensen, Gunnar Rog-neflåten, Thea Wenche Sundt og Svein Antonsen.

Roald Amundsen byste-gruppa: Severin Breivik, Ole Endresen, Nils Harald Skaufel, Harald Paulson, Siri Iversen. Egen rapport og regnskap.

Lagets medlemskap

Oppegård historielag er medlem i Follo historielag hvor Steinar Karlsrud og Einar Skille-bekk representerer Oppegård. Siri Iversen er redaktør for årboka Follominne.

Vi er også tilsluttet Landslaget for lokalhistorie (LLH) og Akershus kulturvernråd.

Oppegård historielag deltar i Nordre Follo friluftsforum hvor kommunens representanter og andre lag og foreninger i Nordre Follo kommune er representert. Per Wæhler og Steinar Karlsrud deltar for historielaget.

I tillegg er det plassert ut spesielle arbeidsoppdrag slik: Steinar Karlsrud er lagets ansvar-lige for aktiviteter og drift ifm. Gjersjøbåten (Stokkbåten) i Kolben, samt med en seilbar ko-pi av Stokkbåten som ligger på Kurud. Marita Huseby og Einar Skillebekk er sentrale ak-tører i fm. utstillingene i Gjersjøelva natur og kulturpark, spesielt i Langbygningens lokal-historiske museum, sammen med ”primus motor” Harald Lundstedt. Siri Iversen er admi-nistrator av vår web-side, og har etablert både gruppe og side på Facebook. Odd Ståle Ind-reeide er redaktør av medlemsbladet. Severin Breivik er Historielagets representant sam-men med Siri Iversen i arbeidsgruppen for «Roald Amundsen 150 år». Per Wæhler og Bjørn Egil Jensen er historielagets representanter i forbindelse med historiske poster på Skautraveren.

Årets aktiviteter:

Møter og foredrag:

8.2: Foredrag om Maren Juel og Peder Holter ved Finn-Erhard Johannessen

7.3: Polarkveld i Kolben med foredrag av Astrid Furholt og filmen Amundsen.

31.3: Årsmøte og foredrag om Oppegård-slekter ved Terje Ilje

19.9: Roald Amundsen-forestilling på Kolben ved Tone Holte, Lillibeth Lunde Elgstøen og Harriet Müller-Tyl.

Historielaget deltok med post i Eventyrstien, Roald Amundsen-marsjen og Lokalhistorisk dag på Uranienborg.

24.9: Avduking av Roald Amundsen-bysten ved utenriksminister Anniken Huitfeldt og tidligere ordfører Tore Haugen.

Bidro til Jan og Leon Roalds fotoutstilling i Biblioteksgalleriet sammen med Oppegård kunstforening i forbindelse med avduking av Amundsen-bysten.

19.11: Nisser før og nå med Gunnar Rogneflåten.

1.12: Foredrag om det naturgitte grunnlag for bosetting i Oppegård ved Knut Sørgaard.

Det oppsatte foredraget 12.10. om Roald Amundsen ved Espen Ytreberg ble flyttet til 25.1.2023.

De fleste foredragene er et samarbeid med biblioteket i Kolben.

Økonomi

Oppegård historielag hadde i 2022 330 medlemmer og økonomien er god.

Virksomheten forøvrig:

Kalendergruppa valgte for 2023 temaet: «Kjente navn i Oppegård». Dette ble også i år en flott lokalhistorisk gjennomgang med hensyn på personer, steder og hendelser i bygda både i krig og fred. Selvsagt ble kalenderen preget av Roald Amundsen jubileet og arbeidet rundt etableringen av statuen foran Kolben. En slik kalender krever utrolig mye arbeid med søk i arkiver, intervjuer fremskaffing av bilder, samt å få dette redigert på en god leservennlig måte. I tillegg er vi helt avhengig av annonsører og utsalgssteder for at dette skal gå rundt.

Kulturminner i utmark. Som tidligere definerer vi hvert år 8 historiske poster tilknyttet Skautraveren, plassert ved kulturminner i utmarka. Her blir det satt opp info-tavle som forteller om kulturminnet du står ved. Dette skjer i samarbeid Skautraveren og Ski Historielag. Her har Per Wæhler og Bjørn Egil Jensen stått for gjennomføringen på vegne av Oppegård historielag. Per har også sørget for reparasjon av historielagets tavler langs oldtidsveier mm. Han er i gang med å skaffe nye tavler der disse er ødelagt av tidens tann eller hærverk. Dessverre har vi hatt for liten kapasitet på dette området de siste årene og det hadde vært godt med nye krefter med friske ben som kunne bidra her.

Infogruppa har fått ut 2 medlemsblader som vanlig dette året. Historielaget er opptatt av at vi kan fortsette med medlemsbladene. Papirutgaven kan gi en mer dokumentert og gjennomarbeidet informasjon til medlemmene enn alt som til tider dukker opp på digitale medier. Siri Iversen og Odd-Ståle Indreeide har gjort en kjempejobb her. Vi tar gjerne imot innspill også fra øvrige medlemmer.

Aktivitetsgruppa: Aktiviteter høsten 2022:

19.11.22 i Biblioteksgalleriet: Gunnar Rogneflåten: Nissearrangement for små og store. 80 stk dvs. fullt hus med barn og voksne. Gunnar Rogneflåten fortalte om forskjellige nissetyper og nissehistorier. Sang og eventyr for barna.

01.12.22 i Biblioteksgalleriet: Foredrag av Knut Sørgaard: Det naturgitte grunnlaget for bosetting i Oppegård før jernbanen. Dårlige vilkår for jordbruk i forhold til nabokommunene. Skrinn jord og mange bergkoller gjorde ikke Oppegård attraktivt for jordbruk og

bosetting.

Eksterne foredrag holdt av historielaget. I 2022 har Steinar Karlsrud vært aktør i historiske foredrag og lysbildeframvisning: I KOMBO for demensforeningen, 1.mars, 22. april og 2. november. Samarbeidet med demenskoordinator i kommunen, demensforeningen i Oppegård og historielaget har pågått siden 2014 og stort sett på siste fredag i måneden. Andre foreninger er også besøkt av historielaget. I år er det kun Sofiemyr kirkes senior-treff den 1. februar. Det er stor etterspørsel etter våre foredrag også av flere foreninger utover året.

Historielagets Prosjekt «Amundsen 150 år»

Se egen rapport.

Historielaget har gitt høringsuttalelser i de saker hvor kulturhistoriske interesser er involvert. Vi er spesielt opptatt av reguleringsaker hvor det kan være kulturminner i eller omkring det regulerte området. Rivesaker er etter hvert blitt et hett tema. Mange SEFRAK registrerte eiendommer er revet uten korrekt behandling i henhold til Plan og bygningsloven og kulturminneloven etter vårt syn.

Husmannsplassen Holtet under middelalder gården Kullebund, ble tillatt revet i 2021. Klagen ble sendt kommunen og utvikler ved Historielagets brev av 18.12.2021. Byutvikling og arealplanleggingsavdelingen skrev blant annet følgende vedrørende rivetillatelsen: *«På generelt grunnlag er vi opptatt av å ta vare på den opprinnelige bebyggelsen i boligområdet, basert på flyfoto og gatebilder ser boligen ut til å ha beholdt sin opprinnelige form, selv om flere bygningsdeler trolig er skiftet ut. Boligen har kulturminneverdi, særlig som en del av det opprinnelige bebyggelses miljøet i gata, men etter en helhetsvurdering finner vi ikke grunnlag for å avslå søknad om deling.»* På tross dette søker AEKO om å erstatte husmannsplassen med funkisboliger som direkte strider mot bygningsmiljøet og som kommunen og historielaget ønsker å ivareta. Dette er påpekt ovenfor partene også i andre lignende byggesaker.

Rivning av kommunekasserer Wilhelm Bærøes villa «Spøkelseshuset» i Skiveien 207 må rives på grunn av ny bro fra Skiveien over jernbanen til Oppegård stasjon mv. Historielaget ble kontaktet av Bjørn Ragnar Thoen i Viken fylkeskommune som hadde kjøpt eiendommen for rivning. Eiendommen var SEFRAK-registret og kommunen anbefalte kontakt med Historielaget. Når en slik gammel eiendom skal rives, er det viktig å få dokumentert byggverk, historie mm, noe eiendomsviklere dessverre ofte ikke ønsker. Knut Thorstensen, Bjørn Stenerud Bjørn W Sandness i ØB og Historielaget, fikk uhindret tilgang til bygningene og dokumenterte dette bla gjennom ØB og rapport datert 11.12.2022 skrevet av BS med bilder og detaljer av bygningsmassen: Dette oversendes Kommunen som ønsket i forbindelse med rivnings prosessen.

Høringsuttalelser til kommuneplanens nye, større reguleringsplaner i Nordre Follo kommune fra Oppegård historielag:

Høringsuttalelse til rullering av kommuneplanens arealdel for Nordre Follo kommune 2023 – 2034, ble kommentert i Oppegård historielags brev av 05.02.2021. Kommunenes bearbejdede forslag ble lagt ut på ny høring med frist satt til 12.12.2022. Historielaget kommenterte det i e-post og på kommuneplanmøte 9.11.2022. Kommuneplanen vil bli endelig vedtatt av kommunestyret våren 2023. I forslaget er det inntatt flere «hensynssoner bevaring».

Planer om friområdet og kulturhistoriske skatter slik som sag, flåte, stokkbåt, rester av Kirkeveien på Kurud samt areal ned til Gjersjøen er sendt kommunen ifølge Kjell Arne

Sluttord.

Styret er tilfreds med det vi har fått utført i arbeidsåret. Samarbeid med Biblioteket har fungert som vanlig meget godt. På flere arbeidsområder er det behov for innsats f.eks. står arbeidet med kulturminner i utmark noe tilbake. Mange skilt trenger fornyelse, men vi har hatt liten kapasitet til det nå. Det gjenstår vedlikeholdsarbeider både på veistreknings og kulturminnesteder. Vi håper å fortsette med å kartlegge/spesifisere oldtidsveitraseene på Svartskog ved hjelp av frivillig innsats og hjelp fra fylkesarkeologene. Registrering av kulturminner håper vi å starte opp med igjen.

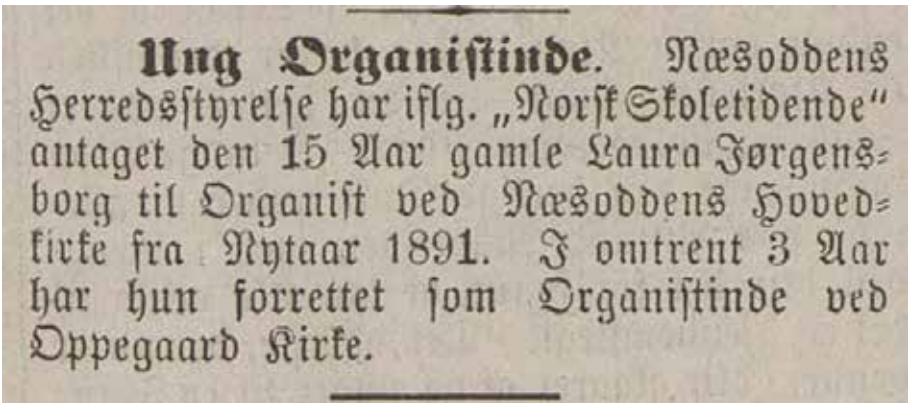
I Sætrebekken (Tussebekken) nedstrøms, ved Tussetjern, har det tidligere vært tre- fire sa-ger og en mølle. Forberedelser til restaurering her har vi dessverre ikke hatt kapasitet til i året som er gått.

Historielagets arkiver i Bibliotek-kjelleren og på Kantor trenger en skikkelig opprydding. Mye dokumentasjon fra våre avdøde styreledere er innsamlet, men ligger foreløpig hos styreleder Steinar i påvente av opprydding og nye hyller mm. Det er behov for tid og arbeidskraft.

Samarbeid med Nordre Follo kommune har kommet inn i et bedre spor når det gjelder gjenfinning i deres arkiver med hensyn på byggesak og kartmaterialet. Vi får dokumenter på epost i løpet av et par dager. Planavdelingen har vi også god kontakt med. Det er et ønske fra dem at vi skal bistå med våre kunnskaper bla i forbindelse med møter. Vi har også god kontakt og samarbeid med Dagfinn Jacobsen som har ansvar for kommunens arkiv.

Hilsen styret

Laura Jørgensborg - en ung organist fra Svartskog

Moss avis melder 7.11.1890 om at 15 år gamle Laura Jørgensborg er ansatt som organist i Oppegård kirke

Et avisklipp fra Moss avis fra 1890 forteller om ei ung jente fra Svartskog, bare 15 år gammel, som var blitt ansatt som organist i Nesodden kirke. Da hadde hun vært i sving som organist i tre år i Oppegård kirke allerede. Laura var født i Sånar i 1875 og vokste opp i et musikalsk hjem som datter av lærer, kirkesanger og poståpner Ole Jørgensborg og

kona Fredrikke Dorthea Samuelsen på Svartskog. De bodde på eiendommen Olafsborg som ligger rett ved veikrysset Roald Amundsens vei og Rødstenveien hvor det var poståpner. Far Jørgensborg underviste på Bålerud skole og mor Fredrikke spilte orgel i Oppegård kirke ved siden av jobben som håndarbeidslærer. Laura fikk kanskje anledning til å spille på orgelet sammen med mor fra hun var liten. Hun må ha hatt et stort talent, for det fortelles at hun fullførte 12 semestre ved Musikkonservatoriet og det er jo ganske spesielt, noen må ha hjulpet henne i gang med det.

Bilde fra Musikkonservatoriet/ Lindeman. Fotograf: Narve Skarpmoen, årstall uvisst:
<https://www.nb.no/items/7a08903de2a522cea4becbbbe9aba371?page=0&searchText=musikkonservatoriet>.

Vi vet ikke mer om hvilke drømmer og planer Laura hadde videre. Det eneste vi har funnet ut om Laura som voksen er at hun giftet seg med gardbruker Axel Dahl fra Dal på Svartskog i 1898. Paret fikk fem barn mens de bodde på Dal og det ble fort slutt på organistjobben. På 1910-tallet fikk de imidlertid økonomiske problemer og måtte flytte fra gården. Laura døde i Kristiania i 1914 og resten av familien hennes flyttet til Drammen og Hønefoss.

Kilde: Lokalhistoriewiki.no

Siri Iversen

OPPVEKST OG BARNEÅR PÅ MYRVOLLTOPPEN UNDER KRIGEN

Severin Brevik intervjuer Erik Egge

Erik Egge ble født 7.mai 1939 fikk sine barneår med krigen, men kunne og feire 6-års dagen i 1945 med freden. Moren hadde like før fortalt ham at «krigen skulle bli slutt til min bursdag» og det stemte jo.

Faren hans var ansatt i NSB og fikk bygget ferdig eneboligen på Myrvolltoppen/ Bjørnemyrveien 2 i 1941 og Robert Mood senior var byggmesteren. Under krigen var det manko på alt. Da husbyggeren fikk tak i 2 sekker sement på Bekkelaget, hver på 50 kg, ble de tatt med på toget til Myrvoll stasjon for deretter å frakte på trillebår den siste etappen til Myrvolltoppen.

Barndomshjemmet på Bjørnemyrveien 2. Erik på farens fang (t.v.) i 1941

I krigsårene var det mangel på «alt», men folk var kreative for enhver mulighet til matauk: Faren til Egil startet som birøkter med 4 kuber. I Krigsårene gjemte han sin ulovlige radio inni en av bikubene for å lytte til nyheter fra London. Under Fredsdagene kom radioen på verandaen og «Ja, vi elsker» tonte igjen. Med 4 bikuber kunne han selge og byttehandle med honning. Sukker til vinterfôr for biene, det skaffet faren fra oppsop i et sukkerlager på Oslo havn. På Myrvoll drev mange med birøkt og hadde et godt fagmiljø som og samarbeidet om slynger mv.

Eriks far hadde en svoger i Norsk Brenselolje som disponerte bil. Han fikk kjøpt en stor makrellstørje – kanskje på 300 kg og inn i varebilen kom den. «Har du potet, har jeg middagsmat» var velkomsten. Med nazivennlige i nabolaget gjaldt det om å få denne verdifulle lasten raskt inn i bryggerhuset for å bearbeides og fordeles, men i iveren veltet trillebåren og størjen sklei av og havnet langt i hagen. Men festmaten ble nennsomt båret/ slisset opp igjen og så fordelt rikelig mellom 7 søsken.

Ellers holdt de seg med en gris, 10 høns og en geit. Så verdifull var julegrisen at hans far laget et signalanlegg som varslet ved ringing på soverommet dersom døra til grisehuset ble åpnet. En natt ble faren vekket av ringingen, men så var det bare grisen som hadde sovnet tett på døra og anlegget.

En geit med navnet «Sitta» sikret familien melk en sesong og Sitta fulgte med over alt, også ned til Gjersjøen. På fryktelig vis ble den en dag hengende i kjettingen utfor en

skrent og kreperte. Men geiteskinnet kom til ny nytte som sengeteppe.

8 – 10 høns ble holdt unna reven, men sørgelig nok drepte en røyskatt likevel 3 av dem en natt.

På Gjersjøen brukte de pulker på isen og de gikk på skøyter. Bilkjøring på Gjersjøisen var en vanlig og vågal vintersport på 50- og 60-tallet. Sommerstid padlet de med hjemmelagede kajakk.

Erik med geita "Sitta" 1944 på Myrvolltoppen

Ungdomsåra på Myrvoll og Greverud var ville, men samholdet godt. I 1951-53 hadde de lærer Wibestad – en god pedagog som og brukte «straffeavskrift» i oppdragende effekt, minnes Erik. Nyttig og viktig var sløydfaget. Det lærte Wibestad dem å lage bruksting som salongbord eller andre nyttige ting.

I 1955 ble den tamme kråka «Jack» til Erik «Dagbla' stoff» midt i juli. Jack hadde som unge, falt ut av reiret og ble så ivaretatt, temmet og foret opp av Erik. Jack ble boende hos familien på Myrvoll i halvannet år. Kjedet den seg alene på dagtid, fløy den til Myrvoll - eller Kolbotn stasjon og ventet. En dag ble den iaktatt sittende på en barnevogn i Kolbotn og alarmen gikk. Bygdas organist og dyrevenn Laila Zahl rekvirerte Bergsjø med drosjen og sammen hentet de Erik på Myrvolltoppen og til Kolbotn bar det. Erik fikk fanget Jack igjen og med kråka i pappeska var barnet i vogna også «reddet»!

Erik med sin tamme kråke «Jack» på skulderen 1954/55

Som voksen fikk Erik 2 års læretid på EFA-elektro (de bygde el. tavler og apparatskap) på Myrvoll. Så i 1966 «emigrerte» han med en kamerat fra bygda til Australia. Reisen var fullt ut dekket av australske myndigheter med vilkår om minst 2 års arbeid «down under».

Reisen gikk via Bergen – Newcastle-Southampton- Atlanteren-Panamakanalen- Stillehavet og frem. Det ble en ca - ukers reise med «Southern Cross» minnes han i dag.

I Australia ventet emigrantkontroll og arbeid i Brisbane General Electric i Qinsland. Det besto i å reparere elektriske apparater mv.

På fritiden lette og grov han etter safirer (gjennomskinnelige) i skogene ved Queensland, men også noe leting etter opal som brukes til pynt på ringer og kjøpte seg fotoutstyr og ble en ivrig hobbyfotograf.

Australia var eventyr og Erik fikk også «Miners rett» av gruvemyndighetene. Lisensen kostet 90 cent. Men etter hvert ble det langt hjemmefra og hjemlengselen tok fart da faren skrev at han hadde kjøpt hytte-tomt i Alvdal. Så Erik tok retur etter to og et halvt år.

Hjemreisen ble som «hjelpemann» i hyre på en Wilhelmsens stykkgodsbåt. Turen hjem via Cap Horn (da Suezkanalen var stengt), tok flere uker.

Ellers erindrer Erik hva de som ungdommer med inntekt kunne få til av «tidtrøyte» nede på Eisted: En sommerdag ba de en bygutt ved stranda om til å svømme over til Tyrigrava for å hente dem to flasker med langpils. Det klarte gutten – «2 flasker i en tråd rundt halsen» svømte han over Gjersjøen og ble kr 50,- rikere.

Tore Jensen - trompeteren i Stokstad/Jensen trad. band, hadde sommersted og var nabo på Myrvoll-toppen og egen musikerhytte for å ha jazzplatesamlingen sin i fred. Bandet spilte på parkkonserter sommerstid og Håkon Ringnes var dirigent.

Erik Egge i dag holder seg i form med vedhogst og ukentlige Vangenturer

HISTORIEN BAK AMUNDSENBYSTEN SOM KOM TIL KOLBOTN 2022

2020 fødtes en ide om at Roald Amundsen han må synlig komme til sentrum jubileums-året!

21. mars 2021 dannet medlemmer fra OHL og Oppegård Rotary RA-22- komiteen for dette formålet – og OHL fikk samtidig to nye medlemmer!

24.mars 21 ble - med god hjelp fra rektor Johansen ved Ålesund Kunstscole, billedhuggeren Leon Roald fra Vigra valgt til å modellere en byste av Amundsen. Rent tilfeldig møtte jeg så like etter på ordfører Hanne Opdan i Biblioteket. Hun «tente» øyeblikkelig på ideen vi hadde.

Steinar Karlsrud var hele tiden positivt med og historielaget gjorde sitt formelle vedtak for en byste av R. A. som et OHL-22-prosjektet i juli 2021. Den 29. sept. 21 vedtok kommunen v/kulturutvalget å takke ja, til denne mulige kunstgaven fra Oppegård

Historielag. Sponsorjakten startet mai 2021 og god PR hjelp vi fikk fra Opppegård avis som tok inn alle våre stunt, nyheter, milepæler og arrangementer. De var viktige og godt med hele veien!

Men fortsatt ut i september samme år var det usikkert om vi klarte å samle nok penger for å sette kunstneren på oppgaven. Så giret vi om! Nils Harald sine salgsbrev fulgt av oppsøkende besøk, ble avgjørende for å få de lokale bedrifter og organisasjoner med på et sponsorlag. 2. november 21 signerte RA-22-komiteen avtalen for modelleringen med Leon Roald og derpå en opsjon til bronse-støperiet i Holum og Eide Stein AS. Alle leverte de til avtalt tid!

14.des 2021 – 110 år etter Sydpolen var erobret, markerte RA-komiteen ved et «ute møte» i - 10 grader med grillt «Hot Dogs» og kuldedrikke. Vi holdt ut i 3 timer. Mens Amundsen han ble 3 døgn på Sydpolen og var underveis i kulda 3 måneder og kom seiersrik tilbake!

7.mars 2022 -110 år etter at erobringen ble kjent, arrangerte vi i Kolben en Polarkveld for Sponsorer: Amundsen filmen, Astrid Furholt polare foredrag, kåseri av Alexander Wisting og prosjektets kunstner Hansjørg Griess lot oss auksjonere/selge flere tegninger til inntekt for prosjektet.

Vi RA-22-komiteen har hatt mange møter og to befaringer vestpå til Vigra og til Eide Stein.

Arrangementer i festmåneden var:

17. sept. Roald marsjen i regi av Roald Amundsen vgs der Vg2 – idrett klassen arrangerte

19. sept. «Hurra for Amundsen» revy i Kolben og på Ski 21. sept. Hvor også Leon Roald ble med.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt og gammelordfører Haugen avduket bysten av Roald Amundsen

20. sept. ankommer RA-22-kunsten i 3 deler og settes sammen på kommunens fundament rett nord av Veslebukta. Alt på plass under kyndig ledelse av Harald Paulson og Leon Roald.

24. sept. Fotoutstillingen om prosessen «Roald modellerer Roald på Roald» laget av foto Jan Roald og med Leon Roald, ble åpnet i Kolben. Arrangør var Oppegård kunstforening.

Så kl 1300 avduket utenriksminister Anniken Huitfeldt og gammelordfører Haugen bysten av Roald Amundsen - vår lokale verdensborger til fanfare av Kolbotn Konsertorkester og til slutt kunne vår leder Karlsrud overrekke kunstgaven til kommunen ved ordfører Hanne Opdan.

Fra avdukingen av bysten av Roald Amundsen 24.september 2023.

Villa Sandvigen dekket den påfølgende festlunch 14:15. Den samlet inn på 50 sponsorer samt gjester til et minnerikt taffel med; God mat, jubileums øl, sanger, kåseri og mange hilsener. Taffelet ble kyndig og humorfullt ledet av vår egen Ole K. Edvardsen.

Dagen derpå 25.09. Lokalhistorisk dag på Uranienborg og RA-22- komiteen deltok der også.

RA-22-Komiteen besto av: Ole K. Endresen, Nils Harald Skaufel, Harald Paulson, Siri Iversen og Severin Breivik (leder). Vi har hatt et enestående, unikt, godt og kreativt samarbeid!

Våre PR tiltak; Amundsen Buttons, Polarkveld, Roaldmarsjen, Jubileums-øl - eksklusivt solgt i Gamle Tårnhuset og på Villa Sandvigen, lokal presse og et givende handlingsrettet samarbeid med kommunen. Alt dette brakte i sum det gode resultat.

RA-22-prosjektet holdt tidsplanen og klarte å nå «målet» med et lite overskudd. Dette har OHL- styret vedtatt å bruke til å skaffe en «Amundsen benk» like ved bysten. Benken vil bli anskaffet i samråd med kommunen og straks lokal parkplan er klar for det.

Severin Breivik, 24. januar 2022

Grunnlaget for bosetting i Oppegård. En kommentar.

Av Terje Fredriksen

En rekke medlemmer i historielaget fikk en interessant presentasjon av geologen og agronomen Knut Sørgaard. Temaet var om grunnlaget for bosetting i Oppegård gjennom tidene. I foredraget redegjorde Sørgaard for størrelsen på de dyrkbare deler av (tidligere) Oppegård kommune, og sammenholdt disse tallene med både Ski og andre nærkommuner. Inntrykket av denne fremstillingen kan kort oppsummeres med at i Oppegård var de jordbruksmessige forutsetningene svært begrenset, noe som medførte at både folketall og antall gårdsbruk var lavt, slik vi kjenner det fra de første folketellinger og matrikkelførte gårder.

Dette inntrykket må imidlertid korrigeres, for som kjent lever ikke mennesker av brød alene, som det så poetisk heter. Det er flere grunner til at en slik arealmessig tilnærming kan gi et feilaktig inntrykk av grunnlaget for bosetting. Riktignok har korn vært en viktig del av det moderne jordbruket, også i Norge, men ser vi på den virkelig lange historien, fra istiden til vår tid, så merker vi oss i første rekke ved at det første jordbruket kom til Sør-Norge omkring 3500-4000 år f v t. Vi vet at folk har levd i våre nærrområder i 8000-9000 år, og hadde ikke tilgang på verken korn eller andre kulturplanter.

Vi kan heller ikke sammenlikne det moderne jordbruket med det i tidligere tider. Dette fordi avlingene i vår tid er frembragt gjennom lang tids vitenskapelig utvikling av plantene, både m h t plantenes størrelse og evne til å tåle vær og klimamessige forutsetninger.

Helt opp mot det 20.århundre har kornet vært brukt i grøt snarere enn i brød. En mer effektiv jordbruksproduksjon kom først i jernalderen, altså i århundrene f v t. Den gamle tre-arden ble da erstattet av jernplogen, noe som må ha medført en enorm endring i produksjonen av korn.

Når historikerne skriver om den neolittiske revolusjon som en av de største forandringer i menneskehetens historie, ja faktisk større enn den industrielle revolusjon, så er det først og fremst i land som har de beste jordbruksmessige forutsetninger, som i Midtøsten og deler av Europa. I Norge har de naturgitte forholdene for kornproduksjon vært betydelig annerledes, og er det fortsatt, og korn har i det meste av vår historie derfor vært et tilskudd til mat i husholdningene.

Korn har ellers vært et handelsprodukt, både innenlands handel og import, noe vi kjenner helt opp til vår tid. Både i Hansa-tiden og i diktverket om Terje Vigen leser vi om det importerte kornet fra Tyskland og Danmark. Den oversjøiske handelen med korn kjenner vi helt fra antikken, hvor f eks millionbyen Roma var helt avhengig av importert korn fra Egypt.

Med dette som utgangspunkt; hva har da folk i Norge og for den saks skyld i Oppegård hovedsakelig levd av? Det er dette spørsmålet som melder seg i forbindelse med den arealmessige metoden og beregningen som lå til grunn for Knut Sørgaards foredrag.

I mange tusen år har folk levd uten korn, og heller ikke poteter eller andre kulturplanter. Det var fisk og kjøtt som stod på den daglige menyen, og betydningen av fisken kan knapt overvurderes. Fisk fra bekker, elver, vann, hav og sjøer. Dertil proteinrikt kjøtt fra jakting, men også fangst av sjøpattedyr og fugl. Etter hvert kom husdyrhold til å få stort omfang.

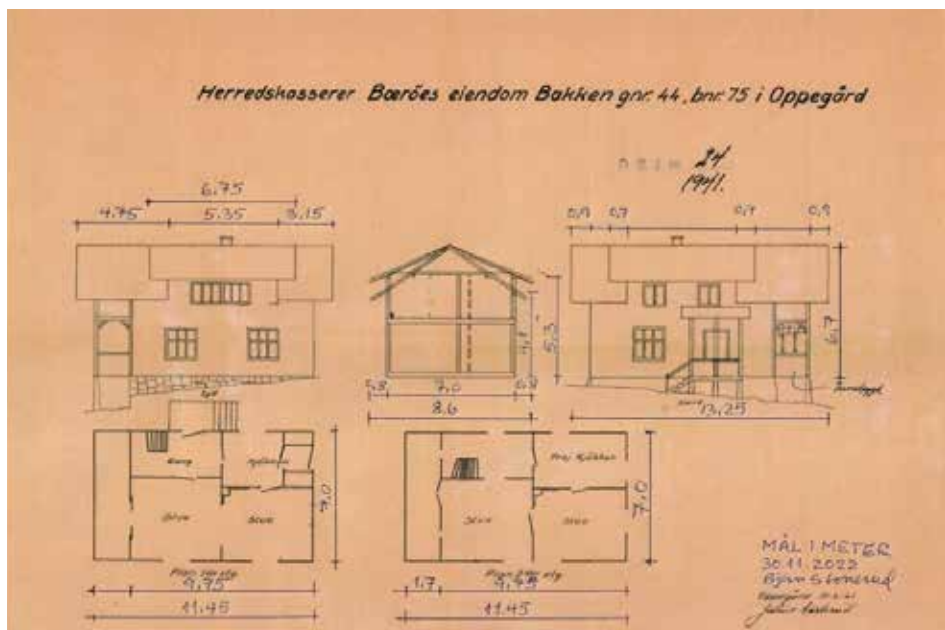
Betydningen av sanking fra naturens eget spiskammer kan heller neppe overvurderes når det kommer til essensielle vitaminer og mineraler. Og alt dette har både folk i Oppegård og i Norge forøvrig drevet med helt siden de første menneskene satte sin fot her.

Bosetningen i Oppegård er en fortelling som går tilbake til eldre steinalder, og alltid har jakt, fiske og sanking vært grunnlaget for bosetning i eldre tider. De eldste gårdsbrukene i Oppegård er trolig fra bronsealder, noe vi kan anta på bakgrunn av arkeologiske funn og gravrøyser. Våre oldtidsveier er trolig blitt til i trafikken mellom gårdene. Men funn av flint og steinøkser forteller oss at det kan ha vært gårder her allerede i nyere steinalder. Disse øksene ble bl.a. brukt til tre felling, hvorpå man brente skogen og dyrket korn i asken. Dette såkalte svedjebuket er den eldste formen for jordbruk vi kjenner. Helleristninger fra bronsealder forteller oss at tre-arden var da kommet i bruk.

Oppsummert kan vi fastslå at kornproduksjon har hatt liten betydning for ernæring og kosthold i Oppegård, noe vi har felles med det meste av Norge hvor kun noen få prosent av det totale arealet er dyrkbart. Det er mat fra utmark, fra jakt, fiske, sanking og etter hvert husdyr som har vært på menyen for det norske folk. På Svartskog ser vi store steingjerder som i tillegg til å ha vært grenseskiller også skiller inn- og utmark, men også utmark og utmark. Dette siste kan trolig forklares ved at man ønsket å holde nabogårdens husdyr unna egne beiteområder. I våre dager er det lagt ned et stort arbeid og investert mye i moderne utmarks-gjerder, også nå med sikte på beiteforhold og husdyrhold.

Knut Sørgaards foredrag om arealer tilgjengelige for kornproduksjon i Oppegård blir derfor lite egnet til å si noe om grunnlaget for befolkning og bosetting her. I moderne tid, etter år 1500 har skogen og tømmerhandel vært næringsgrunnlaget, med betydelige eksportinntekter og skipshandel. Vannkraft og oppgangssagene langs Gjersjøelva gav arbeidsplasser og grunnlag for en betydelig næringsvirksomhet.

ANTIKVARISK DOKUMENTASJON

BÆRØE-HUSET, GNR 44, BNR 75, SKIVEIEN 207, OPPEGÅRD

Innledning – om familien Bærøe og eiendommen

Wilhelm Petter Bærøe ble født 29.01.1873 i Våler i Østfold. Bærøe-navnet stammet fra Bærøe gård i Østfold. I folketellingen fra 1900 for Nesodden herred er Wilhelm Petter Bærøe oppført som gårdbruker selveier og ingeniør, på Kurud gård, Gnr 45/ Bnr 1, sammen med husmor Karoline Bærøe.

Folketellingen fra 1910 viser at Wilhelm Bærøe fortsatt er bosatt på Kurud sammen med Karoline Bærøe født 19.09.1857 og sønnen Ole Tron Bærøe født 18.06.1903.

I en artikkel i ØB 25.01.2022 forteller Lars R. Bærøe at Wilhelm Bærøe solgte Kurud gård i 1911 og bygde den staselige sveitservillaen i Skiveien 207. Lars R. Bærøes farfar var fetter til Wilhelm Bærøe, og Lars R. Bærøe har gravd litt i husets historie.

Eiendommen besto opprinnelig av tre parseller, Gnr 44/Bnr 74 Sletta, Gnr 44/Bnr 75 Bakken, Gnr 44/Bnr 76 Snippen. De tre eiendommene er ifølge pantebok for Follo sorenskriveri utskilt fra Gnr 44/Bnr 33 ved skylddeling 12/3-1912. Skjøtet fra 18/4-1912 gir Wilhelm Bærøe hjemmel til eiendommen. Wilhelm Bærøe døde 6/8-1950 og det var da sønnen Ole Tron Bærøe som arvet eiendommen. Ole Tron Bærøe døde 7/10-1962 og

etterlot seg kona Esther Bærøe, som satt i uskiftet bo. I desember 1974 ble eiendommen overført til døtrene Helga og Marit Bærøe, som begge er født 18.04.1940, med en klausul om at Esther Bærøe skulle få bo i bygningens 1. etasje så lenge hun måtte ønske.

Fasade sør og øst .

Fasade nord.

Bærøe-huset og det tilhørende uthuset er oppført på parsellen Gnr 44/Bnr 75 Bakken, i Skiveien 207. Parsell Sletta syd for Bakken er opprinnelig beplantet med mange frukttrær og en mengde forskjellige bærbusker. Det finnes en «Bygge-anmeldelse» fra 4. mars 1918, til «Oppegårdaards Bygningskommisjon» blant papirene fra Nordre Follo kommune, som gjelder bolighus på 80 m² og uthus på 3x5 meter på eiendommen Gnr 44/Bnr 76 Snippen nord for Bærøe-huset, men det ser ikke ut som dette huset noen gang ble bygget.

I 1941 søkte herredskasserer Wilhelm Bærøe om å få ominnrede eneboligen til tomannsbolig og fikk innvilget tillatelse til dette arbeidet. Dette innebar at taket delvis måtte løftes på begge sider for å gi rom for vinduer som skulle sørge for tilstrekkelig lys i boligdelen i 2. etasje. Han måtte i denne sammenhengen også søke Forsyningsdepartementet om tillatelse til innkjøp av nødvendige bygningsmaterialer for å kunne gjennomføre ombyggingsarbeidene. Det vises til dokumentsamlingen fra Nordre Follo kommune for nærmere detaljer.

Fr. Esther Bærøe søkte i april 1963 Oppegård kommune om å få innlagt vann til eiendommen, fra vannverket i Tusse, da det var stor vannmangel i kommunen. Det ble foreslått at hun kunne søke Greverud skole om å koble seg på skolens vannanlegg, men i nytt brev til kommunen i 1966 ser dette ut til ikke å være gjennomført. Da ble på nytt eiendommens vann og kloakk situasjon omtalt og ny søknad sendt kommunen, men i september 1966 var dette ennå ikke avklart.

Beskrivelse av bygningene og tilstand

Hovedhuset er oppført i 1911, ifølge informasjon fra Lars R. Bærøe, i en artikkel i ØB på nett 25.01.2022. Bærøe-huset er bygget som en maskinlaftet bygningskonstruksjon. Huset er satt opp på solid gråsteinsmur med tykkelse mellom 90 og 100 cm, som sannsynligvis er fundamentert på fjell eller fast leire. Laftekassen er etter all sannsynlighet, og vurdert ut fra utførelsesmetoden og tilsvarende kjente bygninger, blitt tilvirket som ferdighus ved Strømmen Trævarefabrik, og er i så fall prøvemontert i tømmermannshallen på fabrikkens på Strømmen. Fabrikkens er kjent for å produsere hytter, hus og stasjonsbygninger (et eksempel er Slemdal stasjon som i dag står på Vinterbro, og er gjenoppbygget der av Byggmester Knut Thorstensen).

Bygningen har en grunnflate på ca 9,75x7,0 meter i to etasjer, som utgjør 66,5 m² pr etasje. I tillegg kommer en inn-glasset veranda med grunnflate på 1,7x7,0 meter i 1. etasje og en delvis åpen veranda med samme utvendige mål i 2. etasje. Verandaene har en grunnflate på ca. 12 m² pr. etasje.

Laftekassen består av maskin-høvlet lafteplank med not og fjær og med dimensjon b x h = 70x160 mm i nedre del av vegg og 70x150 mm oppover. Bunnstokken er 100 mm bred og med-dratt mot grunnmur og ser ut til å ligge direkte mot grunnmur.

Hjørnene i laftekassen er sammenføyet med «svale-haleformede låser» og hver stокk er spikret ned i underliggende stокk. I vertikale skjøter midt på vegg er endene frest med not/fjær. Mellom stокkene ligger et tynt lag laftevatt av noe som ser ut som saueull. Taket er tekket med enkelkrum, glasert takstein fra «Hoelstad Teglverk». Bildet til høyre viser hvordan laftet ser ut utvendig og bildene øverst på neste side viser hvordan hjørnene i laftekassen er utført.

Maskinlaft – ulike dimensjoner

Fasade vest – glassveranda

Svalehaleskjøt hjørne maskinlaft.

Innvendig vegghjørne i kott

Bunnstokk og nedre laft har tydelige tegn på råte flere steder.

På tomten står det også et uthus med grunnflate på ca 4,0 x 8,0 meter, dvs. med en grunnflate på ca. 32 m². Taket på uthuset er tekket med flat, glasert teglstein fra «Hoelstad Teglverk». I første etasje inneholder uthuset to «lokum» (utedoer), vedbod og diverse lagerrom, samt trapp opp til et tørkeloft. Dette tørkeloftet dekker hele arealet i 2. etasje, og er benyttet som lager for diverse gamle klær, en mengde dokumenter og bøker, gamle vindusrammer, en stor gammel vev og en masse annet som ikke er blitt kastet opp gjennom tiden.

Utebod

Beskrivelse av innvendig innredning.

Innvendig er hovedhuset opprinnelig kledd med stående faspanel. Dette er fortsatt synlig i ganger og trapperom, men mange av de øvrige rommene er senere kledd med

bygningssplater og malt eller tapetsert. I boder og kott er fortsatt maskinlaftet synlig på i innvendige skillevegger og utvendig i kott og mot inn-glasset veranda i 1. etasje og i åpen veranda i 2. etasje. Oppvarming skjer med panelovner og en oljekamin i 1. etasje

Tegningen av huset (se bilde i begynnelsen av artikkelen) som stammer fra søknad om oppløft av tak for oppgradering av boligdel i 2. etasje til 2-mannsbolig, er datert 11-6-1941 og er utført av Julius Karlsrud. Tegningen er nå målsatt, etter oppmåling utført av Knut Thorstensen og Bjørn Stenerud høsten 2022.

Kjeller

Huset i Skiveien 207 har kjeller under deler av huset. Kjelleren har en bruksflate på ca 5x4 meter. Kjelleren har utvendig dør og innvendig kjellertrapp med kjellerlem. Mellom første og annen etasje går det trapp i eget trapperom. Kjeller er innredet med hyller for oppbevaring av frukt mm, isolert iskasse for oppbevaring av is til kjøling av mat, kasse for oppbevaring av poteter og hyller for oppbevaring av frukt. Det er også montert en ved-komfyr tilknyttet pipeløpet.

I kjeller finnes trykktank og vannpumpe for forbruksvann, noe som tyder på at det har vært lagt inn vann til to kjøkken fra brønn eller borehull.

Første etasje

Første etasje omfatter inngangsparti med vindfang og boder, som leder inn til kjøkkenet. Fra kjøkkenet kommer man inn i det som fremstår som to stuer. Fra den ytterste stuen kommer man direkte ut til en glassveranda. I den ytterste stuen er det også dør ut til trappen som fører opp til annen etasje, og kjellerlem til trapp som fører ned til kjeller.

Andre etasje

Andre etasje omfatter trapperom, kjøkken, to soverom, to stuer og en delvis innebygget, delvis åpen veranda. Det er ikke tegn til at det har vært bad, toalett eller dusj i forbindelse med soverommene i 2. etasje, og det er heller ikke tegn til at det vært noen slike rom andre steder i huset.

Bærøe-huset fremstår i dag uten kommunalt avløp og det finnes fortsatt ikke WC, dusj eller baderom i huset, kun to avlukker med utedo i uthuset. På tross av manglende bad og vannklosett er det antydning at huset var bebodd periodevis helt frem til en gang mellom 2000 og 2010.

Loft

Huset inneholder også et kaldt krypeloft med lofts-luke inn i gavl fra verandaen i 2. etasje. Krypeloftet er benyttet til oppbevaring av diverse klær, bøker mm.

Avgivelse av areal og ekspropriasjon

Eiendommene Gnr 44/Bnr 74, 75 og 76 i Skiveien 207/209 har ved flere anledninger måttet avgi areal.

I 1935 ble grensene justert i forbindelse med utvidelse til dobbeltspor for NSB og bygging av bro over jernbanen.

I 1961 ble det deler av eiendommene ekspropriert i forbindelse med utvidelsen av Skiveien.

I forbindelse med etablering av gangbro til Greverud skole over Skiveien ble det, ved ekspropriasjon, avgitt ca 295 m² fra Gnr 44/Bnr 74, Skiveien 209.

Salg av eiendommene

I 2023 planlegges oppstart av arbeidene med nytt kryss og ny bro over jernbanen syd for Skiveien 209 i regi av Viken Fylkeskommune. Hele eiendommen, som består av Gnr 44/Bnr 74,75 og 76 i Skiveien 205, 207 og 209 ble i denne sammenheng overdratt fra søstrene Bærøe for 7,6 mill. til Viken fylkeskommune i desember 2021 (ifølge 1881s omsetningshistorikk). Bolighuset og uthuset vil bli revet i forbindelse med disse arbeidene.

Grunnleggende undersøkelser og avklaringer rundt historien om Bærøe-huset er utført av Steinar Karlsrud, Knut Thorstensen og Bjørn Stenerud, samt av Bjørn Viggo Sandness, Østlandets Blad, i forbindelse med tre artikler i ØB på nett 12.01.2022, 25.01.2022 og 14.03.2022.

Revidert 02.12.2022

Kilder:

[Nyhet, Oppegård | Bli med inn i spøkelseshuset: – Det eneste i sitt slag \(oblad.no\)](#)

[Bolig og eiendom, Greverud | Endelig får vi vite historien bak «spøkelseshuset» som snart skal rives \(oblad.no\)](#)

[Bolig og eiendom, Nyhet | «Spøkelseshuset» har stått tomt i årevis - nå må det vike for nytt kryss \(oblad.no\)](#)

[001 Vilhelm Bærøe - 0014 Kurud - 006 Baalerud - Tellingskretsoversikt - Folketelling 1910 for 0216 Nesodden herred - Digitalarkivet](#)

Samling av dokumenter fra Nordre Follo kommune, Eiendom, by og samfunn

GJERSJØELVA NATUR - OG KULTURPARK. (GNK)

Av Harald Lundstedt

Vi er bedt om å skrive litt om Gjersjøelva natur- og kulturpark. Det har skjedd mye siden vi startet i 1991. Den gang lå Gjersjøelva tørt i lange perioder hver sommer og ble for det meste brukt av folk til å kvitte seg med søppel. Fiskekonsulenten for Oslo og Akershus, Kato Lunder, foreslo for Oppegård Jeger- og Fiskerforening (OJFF) at foreningen skulle opparbeide elva til fiskeelv. Fylkesmannens miljøvernnavdeling i Oslo og Akershus ville bidra med penger. Forslaget ble forelagt styret i OJFF og fikk enstemmig tilslutning. Lederen fikk full handlingsfrihet til å foreta nødvendige undersøkelser og tiltak. En vandring elvelangs med Oppegård historielag gjorde det klart at skulle noe gjøres, så måtte dette være i samarbeid med kulturminneinteressene. Alle ruinene etter tidligere virksomhet langs elva var verneverdige og fredet.

Gjersjøen hadde på den tiden et reguleringsreglement som tilsa at vannet hver vår skulle tappes ned til 50 cm under toppen av damkronen for å ta imot vårflom. Dette ble gjort uansett om det var snø eller ikke. Hovedutvalg for teknikk og miljø (HTM) i Oppegård vedtok i 1991 som en prøveordning at det skulle innføres en minstevannføring i elva med 100 l/sek. Vi fikk alle nødvendige tillatelser og støtte av kommunen.

Det ble dannet en gruppe av frivillige bestående av OJFF, Oppegård båtforening, Historielaget, Naturvernforbundet i Oppegård, (har trukket seg ut) og grunneier Fred Hallager Juul som har vært en stor bidragsyter. Oppegård kommune kom med i Gjersjøelvprosjektet i 1992 da det ble utarbeidet en samarbeidsavtale mellom organisasjonene, grunneierne og kommunen.

Gjersjøelvdalen var båndlagt i kommuneplanen som et spesialområde for vern av vassdrag, kulturminner og friluftsliv. Antikvarisk myndighet i Akershus fylkeskommune ble kontaktet og vi fikk tillatelse til å gjøre visse tiltak i nedre fall etter at kulturminnene var registrert og oppmålt. Tanker ble tenkt og planer utarbeidet. I revidert nasjonalbudsjett ble det bevilget midler til bevaring av kulturminner i vannmiljø, Aksjon Vannmiljø. Det var kort søknadsfrist, men planene var klare

og 14 dager senere hadde vi kr. 200.000 i startkapital. Da var grunnlaget lagt, og vi startet et arbeid som har gått langt utover det vi den gang hadde i tankene. Vi utarbeidet en samarbeidsavtale mellom kommunen, grunneierne og

Gjersjøelvprosjektet som det het den gang. Den klargjorde at alle offentlige investeringer gjort langs elva tilhører Gjersjøelvprosjektet. Landskapsarkitekt Guri Vallevik Håbjørg i kommunen ble sekretær med fri adgang til å bruke all nødvendig tid på Gjersjøelva. Kommunen overlot fiskeretten og forvaltningsansvaret til OJFF. Med miljømidler fra kulturbudsjettet har kommunen bidratt til gjennomføring av en rekke tiltak.

GNK's formål er å formidle og synliggjøre den eventyrlige industrihistorien til Ljansgodset som varte i 450 år, samtidig som vi skulle bedre gyteforholdene og tilrettelegge for fiske etter laks og sjøørret. Ambisjonene var til stede. Vi hadde et fantastisk utgangspunkt med en elv og bredder som hadde fått ligge urørt i mange år. Gjersjøelva er ikke så stor, men den er full av kulturminner. Høydeforskjellen mellom Gjersjøen og Bunnefjorden er ca. 40 m. Fra Gjersjøen til båthavna er det ca. 2.5 km, men selve elva når en trekker fra Nydammen er bare 1.5 km. Tenk å ha en slik elv rett utenfor vår hovedstad der det er bevart rester etter 4 oppgangssager, 3 kverner, 2 kornmøller, 2 kraftstasjoner og ett kruttverk. I danske papirer omtales saga i Gjersjøelva som den første i sitt slag i Norge. Vi vet bare at saga stod der i 1529, og at vi fremdeles har fundamentene intakt. Vi har derfor trolig Norges eldste sagfundament. I 1602 var det to sager i rekke. Når brukseier Helle Ingier dør i 1884, gikk disse under benevnelsen «grunnsagene».

Helle Ingier dør i 1884, gikk disse under benevnelsen «grunnsagene».

Alle de store installasjonene langs elva lå på Hvitebjørns eiendom, - på vestsiden av elva. Gjersjøelva het tidligere Hvitebjørnelva. Når den fikk navnet Gjersjøelva vet vi ikke, men da GNK ønsket å tilbakeføre navnet Gjersjøelva til Hvitebjørnelva var styret i Oppgård historielag imot. Dette var det mange som reagerte på med undring. I 2010 byttet vi navn fra Gjersjøelvprosjektet til Gjersjøelva natur- og kulturpark. Her kommer en oppdatering på hva som er utført.

I 2010 byttet vi navn fra Gjersjøelvprosjektet til Gjersjøelva natur- og kulturpark. Her kommer en oppdatering på hva som er utført.

Kulturminner, hefter, malerier og gamle bilder

- Alle kulturminnene i nedre fall er fotografert og oppmålt.
- Nedre Sagdam er restaurert.
- Øvre Mølledam er reparert.
- Det er ryddes hver sommer for krattskog rundt alle kulturminner.
- Oppgangssag bygget 2002.
- Det er laget et lokalthistorisk hefte om Kulturminnene i Gjersjøelva. (1994)
- Laget et lite særtrykk om oppgangssaga. (2002)
- Bildeserie over alle bygningene langs elva fra ca. 1910-20 i anledning kulturminneåret 1997. Kulturmidler fra Oppegård kommune
- I 2001 avdekket en flom diverse trekonstruksjoner etter kruttverket. Disse ble avfotografert og oppmålt.
- Restaurert Langbygningen som «Maritas lokalthistoriske museum». Åpnet 2009/2013
- Innhentet opplysninger fra tidligere beboere langs elva.
- Kvernhuset ble bygd i 2015 i forbindelse med at Oppegård kommune var 100 år. Her kom kr. 570.000 fra Oppegård kommune og kr. 200.000 fra Sparebankstiftelsen.
- Lokomobilsagen ble satt opp i 2015. Utlånt fra Follo museum. (Mottatt kr. 100.000 fra Kolbotn Rotary til restaureringen)
- Vi har mottatt 6 portrettmalerier av brukets eiere av Müller-slekten av «til evig lån»
- Muren til Stubljan er restaurert, og Oslo kommune har fått et nytt sentralt areal til besøkende. Muren er restaurert etter bidrag fra Sparebankstiftelsen på kr.500 000.
- Smedberget er restaurert utvendig og klart for innredningen etter at det er lagt inn strøm
- Kontorbygningen som GNK og OJFF bruker som lager, er nå ferdig malt utvendig.
- Tvers overfor Langbygningen er det et uthus hvor det er 8 utedoer på rekke. En for hver leilighet i Langbygningen. 2 av utedoene er satt i stand til bruk for besøkende.
- Historieprofessor Finn Erhard Johannessen fra Ljan har skrevet, og skriver fortsatt ned, alt han kan finne som angår Ljansgodset. Gjennom han dukker det stadig opp nye informasjon.

Gurisaga

Bygging av oppgangssaga har vært det mest krevende prosjektet å dra i havn.

Det har vært god støtte fra Fylkesmannens miljøvernnavdeling for Oslo og Akershus ved vassdragsforvalter Leif Nilsen (Nå medlem av saggruppa) som har gitt anbefalinger overfor Direktoratet for Naturforvaltning.

Eiendomsavdelingen i kommunen har stått som ansvarlig søker for prosjektet. Byggetillatelse forelå i april 2001 og grunnarbeidene tok umiddelbart til primo mai måned. I august ble den ferdiglaftede bygningen transportert fra Lesja og satt opp på de nye fundamentene.

Oppgangsaga inkl. grunnarbeider, fundamenter og planering har kostet nesten 1,3 mill kroner. Her har Oppegård kommune gjennom årlige avsetninger bidratt med kr. 860.000, Fylkeskommunen 160.000, grunneier Fred Hallager Juul 200.000, og OJFF 30.000.

Furu som har vokst sakte i høyden får mye malmfuru eller kjerneved i seg. Denne holder i mange år. Det som er kantved eller de 5 ytterste cm. råtner fort og taket begynte å lekke. Derfor har vi måtte legge nytt tak over det gamle. Penger fra Fred Hallager Juul.

Navnet Gurisaga kommer etter landskapsarkitekt Guri Vallevik Håbjørg som var ansatt i Oppegård kommune og som i alle år har vært en stor bidragsyter.

Det er nå ca. 10 oppgangssager i drift i Norge. Halvparten er nyetablerte og plassert der det trolig har stått en sag tidligere. De gamle eksisterende sagene er 2-3 hundre år.

I anledning restaureringen av lokomobil-saga på et verksted i Rakkestad oppdaget vi at det lå mange sagblad utenfor driftsbygningen og rustet. Det var sagblad fra den nedlagte Hobølsaga som hadde havnet der. GNK fikk alle sagbladene gratis og har nå sagblad til alle som trenger sagblad til

den nedlagte Hobølsaga som hadde havnet der. GNK fikk alle sagbladene gratis og har nå sagblad til alle som trenger sagblad til

oppgangssager. Vi gir tre sagblad, og ut av det kan de lage to sagblad som passer til deres sag i forhold til lengde og feste oppe og nede.

Langbygningen (Maritas lokalhistoriske museum)

4 arbeiderboliger fra 1850 som lå i rekke. Disse ble påbygd 1880 til 2 etasjer og 8 leiligheter. Siste beboer flyttet i 1990 årene.

Totalarealet er nesten 400m.

Eieren Fred Hallager Juul stilte Langbygningen til gratis disposisjon.

Første 4 leiligheter i nordre avdeling ble åpnet som museum i 2009.

Alle 8 leiligheter ble åpnet som museum 2013.

Flere flotte gjenstander som ble reddet fra brannen på Stubljan.

Museet heter nå: Langbygningen - Maritas lokalhistoriske museum etter Marita Huseby. Museet rommer mye som forteller om Ljansgodsets historie med gjenstander og bilder.

Fra sommeren av vil 2. verdenskrig få et eget utstillingsrom i Langbygningen. Knut Thorstensen og Bjørn Stenerud har drevet med metallsøk i dammer der containere fra flyslipp ble dumpet. Flere av containerne er utrolig godt bevart. Dette og mye annet om den lokale krigshistorien blir utstilt.

Friluftsliv

- Turvei fra oppgangssaga til Hvitebjørnveien. Kr. 200.000 fra Sparebankstiftelsen og kr. 200.000 fra kommunen.
- Etablert tursti fra Trollåsen under E18 og ned til Ljansbrukveien.
- Merket natur- og kultursti rundt Hvitebjørnåsen/Kruttmølleåsen
- Laget historisk turkart over Gjersjøelvdalen/Svartskog nord
- Parkeringsplass ved Hvitebjørnveien 1994

Fisketiltak

- En stor fisketrapp med 6 kulper av betong er bygget ved Nedre Sagdam.
- En fisketrapp av tømmer er bygget ved Damhuset ovenfor Ingierstrandbrua.
- 3 terskler er laget i nedre del av Langstrøm for å heve vannstanden, og stor stein er utlagt som skjul for fisken
- 150 tonn gytegrus er lagt ut i elva for å forbedre gyteforholdene for laks og sjørøret
- Ved Hvitebjørnbrua er det bygget en fiskebrygge for funksjonshemmede
- 8 billass søppel er kjørt bort
- OJFF har satt opp en fisketeller ved utløpet av den store fisketrappen
- OJFF har lagt ut mange tonn med stein av forskjellig størrelse for å sikre kantene mot utglidning. OJFF har også lagt ut stor stein i sagdemningen for å skjule diverse tettetucker i dammen.
- Hvert år kommer Hellerasten skole og rydder og hjelper med kultiveringsarbeid i elva. Samtidig får de en omvisning i Langbygningen og demonstrasjon av kvern og sag.
- Den største laksen som er registrert ble tatt med strøm i Nedre sagdam i forskningsøymed. Denne veide 10.3 kg. og ble satt ut igjen. Den største som er tatt på stang var en sjørøret på 3.4 kg. Hver høst når det er vannføring nok kan en beske laks og sjørøret som har gått opp for å gyte.

Naturverdier

- Ved Langstrøm har det fra 1950 da den elektriske saga brant og all trevirkeproduksjon opphørte, har naturen overtatt. Der det først var dyrket mark tilhørende Edmanstua, ble det på slutten lagret plank til tørking. Nå har området utviklet seg til Follo's største Svartskog.
- Det er flere rødlistearter av planter langs elva.
- Av fugler er det vintererle, fossefall, isfugl, skarv og hegre foruten mange andre.
- Av dyr har vi de faste som rådyr, rev, hare, mink og noen ganger får vi besøk av bever.
- Det har i alle år gått opp ål til Gjersjøen. I demningen til Nedre sagdam er det festet

noen store kroker. Disse ble brukt til å sette ut garn som all ål ble fanget i når de skulle ut i sjøen.

- Når det er flom, kommer det ofte gjedder ned fra Gjersjøen. Disse spiser opp yngelen så her driver OJFF med et aktivt fiske for å få dem opp.

GNK har hver sommer åpne visningsdager. Til sommeren 2023 vil disse dagene være tirsdagene 30. mai, 6., 13. og 20. juni samt 22. og 29. august. Alle dager fra kl.18. Foruten disse dagene kommer det skoleklasser og andre som bestiller visninger. Vi starter vanligvis ved oppgangssaga, deretter kvernhuset og så opp til Langbygningen. Det er varierende fremmøte. Sist sommer varierte det fra fem til femti personer. Alle kulturarrangementer lider fortsatt under at folk har fått andre vaner under koronatiden. Vi får håpe det forbedrer seg til sommeren og at vi får god oppslutning alle dager.

De fleste som arbeider som frivillig i kulturparken, begynner å bli voksne og vi ønsker oss flere nye frivillige. Ved saga er det flere som kan fortelle litt om Ljansgodsets historie i forkant av sagdemonstrasjonene. I Langbygningen ønsker vi flere som kan guide. Vi vet aldri hvor mange som kommer og vi kan ikke være store grupper for hver formidler. Dertil er rommene for små.

Vi får fremdeles spørsmål fra folk som ønsker å gi noe til utstillingen. Dette er meget gledelig. Vi har allerede et nesten overfylt museum, men kommer det noe vi føler vi trenger, sier vi alltid JA! Kontorbygningen som nå endelig er malt ferdig utvendig, fungerer som lager. Her samler vi gjenstander vi ikke stiller ut, men som ligger på vent til vi skal forandre en utstilling. Nytt av året er at vi nå samarbeider med Oslofjordens Friluftsråd som har to stuer til utleie i kommunen. Her ønsker de enkle møbler fra ca. 1900 og de har så langt fått noen møbler og lamper fra oss. Til nye givere som kommer med gjenstander som vi kanskje ikke trenger kan vi heretter si at kanskje dere kan gi dette til Oslofjordens friluftsråd som trenger tidsriktige møbler til sine Kystledhytter. Dessuten har vi en avtale med givere at dersom de- eller deres barn angrer, kan de få gjenstandene tilbake.

Det er alltid mye vedlikehold i kulturparken. I Langbygningen begynner vi i nå i februar når temperaturen tillater det. Vinduer skal vaskes, støvet skal bort, malingen flasser, utstillingen skal forbedres, alle bedd skal få nye blomster, syrinhekkene må holdes nede. Og det viktigste, selvfølgelig blir det mange kaffekopper og hyggelig prat underveis.

For oppgangssagas del blir det hvert år å kontrollere og reparere vannrenna og demningen. Sagbladet må innstilles riktig og sagramma justeres. Treverk er alltid i bevegelse, og i Gjersjøelva er det mange typer vær gjennom året som påvirker alle trekonstruksjoner.

I Kvernhuset må kvernsteinene innstilles slik at avstanden mellom kvernsteinene blir riktig. Vi har elektrisk pumpe som sørger for vannstråle på kvernkallen slik at øverste kvernstein får tilstrekkelig fart. For å unngå frost i pumpene må disse ut av elva på vinteren og tilbake igjen hver sommer. Vi må også sørge for at vi har fjorårets byggkorn til maling. Eldre korn blir for harde til å kunne males. Vårens stokkandkull spiser gjerne opp det gamle kornet.

Plenen rundt Langbygningen og oppgangssaga ser alltid nyklipt ut. Småtrærne vokser minst 2 meter i året og disse må holdes nede så de ikke overtar og vokser til tett skog. Skogen langs elva har egne regler. Her kan vi bare ta store trærne som kan ødelegge ruinen, alle de andre er fredet. Men hvert år ramler det alltid store trær over elv og stier. Disse må fjernes. GNK har også ansvaret for Hvitbjørn natur- og kultursti. Skiltene må rengjøres hver vår og de trærne som har veltet må, må også fjernes.

Inventar i kvernhuset

Som dere forstår er det mange typer arbeid som trengs, og vi ønsker stadig flere hjelpere. Alle kan gjøre noe. Det å formidle muntlig er for mange det som kan gi størst utfordring. Vi har derfor utarbeidet et manus som gir nødvendig oversikt over hele Ljansgodsets historie og virksomhet. Kjøre sag og kvern går fort å lære seg, og det vil alltid være erfarne folk til stedet. I Langbygningen er det bare å lære seg hva alt er, og det meste er åpenbart. Alle har sine måter å fortelle på og, og alle vektlegger ting forskjellig. Alle har vi litt forskjellig ståsted og forteller ut fra det, dette er fint, og slik skal det være.

Organisasjonsformen i GNK er at vi ikke har noe valgt styre med årsmøte. Vi har en flat struktur der Marita har ansvar i Langbygningen, mens jeg har hovedansvaret for området rundt oppgangssaga og det øvrige ytre vedlikeholdet. Alle får mulighet til å ha meninger og utviklingen blir til underveis. Ved ikke å ha et valgt styre får vi personer som blir aktive over flere år. Det å ha den gamle formelle måten å drive foreningsarbeid på er i dag en stor utfordring. Når det gjelder økonomi, er vi ingen juridisk enhet, og kan derfor ikke betjene penger. Alt dette er derfor overlatt til regnskapsføreren i Oppegård Historielag. Når GNK søker om midler fra Sparebankstiftelsen søker vi på vegne av Oppegård Historielag.

Noe av det mest spennende med å arbeide med Ljansgodsets historie er at det stadig dukker opp nye saker som på en eller annen måte har relevans til Ljansgodset. Her kommer noen eksempler.

Første gang akevitt er nevnt i Norge

Man vet ikke hvor lenge det har blitt produsert akevitt i Norge, men første gang dette ble nevnt skriftlig var i 1531. Den 13. april dette året sendte Esge Bille som var lensherre på Bergenhus festning, en pakke til Olav Engelbrektsson, den siste erkebiskopen i Norge, som da bodde på Steinvikholm slott ved Stjørdal. Dette måtte være i en tid da disse var venner, noe som snart skulle forandres. Pakken inneholdt ”*nogit Watn som kallis aqua vite och hjælper samme watten for alle haande kranckdom som ih menneske kandt haffue indvortes.*” Akevitten den gang var ikke den samme som i dag. Den var basert på korn og

ikke potet, var urensset, det vil si en stor andel fusel. Som erkebiskop var Olav Engelbrektsson leder for det norske riksrådet. Han var sterkt imot at Norge skulle få dansk konge og derved miste retten til selvstyre. Han følte seg utrygg i Trondheim og fikk bygd slottet på Steinvikholmen som han flyttet til så snart det var innflytningsklart. Fra Steinvikholmen arbeidet han energisk for Norges selvstendighet. Det kom til enkelte stridigheter, men dansk kongen ble for sterk og Olav Engelbrektsson måtte flykte til utlandet. Han var hele tiden en sterk forsvarer av det katolske. Eske Bille var svigersønnen til Henrik Krummedike som i 1529 ved makeskifte med klosteret på Hovedøya overtok Hvitebjørn gård. Like etter byttet han også til seg eiendommen Vassbond på østsiden av elva. Trolig påberopte Krummedike seg da fallrettighetene i Gjersjøelva slik at klosteret på Hovedøya, som da alt hadde bygd en sag i Gjersjøelva, måtte overdra denne til Krummedike i bytte mot et len. Både Esge Bille og Henrik Krummedike var danske adelsmenn og dansk kongens tro tjenere i arbeidet for at Norge skulle bli underlagt Danmark. I 1536 var Esge Bille statsrettslig ansvarlig for at Norge ble underlagt Danmark. I 1537 kom reformasjonen og alle kirkelige eiendommer- eller ca. halve Norge - ble underlagt Danskekongen. Noen av de første eierne i Gjersjøelva, hadde trolig hovedansvaret for at Norge ble underlagt Danmark i 400 år.

Kanonene på Stubljan

Fred Hallager Juul var veldig opptatt av kanonen han hadde stående utenfor huset sitt. Dette var en av de fire saluttkanonene fra Stubljan, og han lurte stadig på hva slags kanon dette var. Tilfeldighetene gjorde at vi fikk høre om en person som skrev bok om gamle kanoner. Jeg tok kontakt og fortalte om kanonen. Han visste med en gang hvilke kanoner jeg snakket om, og dagen etter kom han for å se på dem begge.

Kanonene ble kalt saluttkanonene fordi de kun ble brukt til saluttering når det kom fint folk til Stubljan. Dette er feil beskrivelse. Dette er danske sjøkanoner modell 1687. Under Den store nordiske krigen

(1700- 1721) mistet danskeflåten mange skip og kanoner som måtte erstattes. Danmark lagde derfor 70 nye kanoner av denne modellen. Det var 3 punds kanoner i bronse, 125 cm lange, veide 241 kilo, kanonmunning ca. 8 cm. 7 kanoner kom til Norge tidlig 1800 og ble sendt videre til Kongsvinger festning. Var trolig med i trefningene mot Sverige 1807-8. Andreas Samuel Krebs ble kjent som ”Helten fra Matrand” etter å ha ledet de norske styrkene til seier i slaget mot svenskene ved Matrand. Han brukte 3- punds kanoner og disse gjorde stor skade på svenskene. Vi vet ikke om det er de samme kanonene, men når en måler kanonløpet, er disse ovale. Dette viser at de må være mye brukt, og disse var ubrukte da de kom til

Norge. Av de 7 som kom, ble 2 prøvd boret opp, men metallet var for dårlig. 5 kanoner var registrert på Akershus festning 1835, og 4 kommer til Stubljan i 1855. Det måtte være 4 kanoner for når det var besøk av svenskekongen, krevde det 4 salutter. Av disse kanonene kjenner vi nå bare til 3. 2 er fremdeles i familiens eie, mens en er i Marinemuseet i Horten. Den fjerde ble solgt på auksjon i 1950-årene. Alle kanonene hadde produksjonsår 1713. Før kanonene kom til Stubljan ble det saluttet fra hull i fjell. Vi vet ikke hvor disse kanonhullene er, men er trolig bak den oppbygde kanonstillingen som fremdeles er lett å se litt vest for ruinene etter Stubljan.

Hvitebjørn kruttverk

For noen år siden fikk jeg telefon fra en slektning til en som hadde arbeidet ved Hvitebjørn kruttverk. Kruttmester Hans Engebretsen og hans sønn Hans Jørgen omkom ved Hvitebjørn kruttverk 31. mars 1850. Vedkommende lurte på om vi kunne fortelle noe om ulykken. Dette er en ulykke som for oss var ukjent, og den var ikke nevnt i boka om Hvitebjørn og Stubljan som ble utgitt i 1899. I denne boken er det nevnt 3 andre sprengningsulykker. En kan bare spekulere, men det var kanskje ikke noen materielle skader slik at denne ulykken bare ble forbigått i stillhet? Her har vi lett etter noe å gi tilbakemelding på, men uten resultat.

Okkupasjonshistorie

Noe vi kunne være behjelpelige med, var en henvendelse fra en som var interessert i Oslos okkupasjonshistorie. Fengselsdiakon Bjarne Arnesen ble drept av Gestapo 7.12.1944. ved gamle Mossevei. Han oversendte bilde av Arnesen liggende på Gamle Mossevei. Et bilde med hus i bakkant gjorde oss noe usikre, men når dette bilde ble sammenlignet med et gammelt bilde av damhuset i Nydammen var vi sikre. Arnesen ble skutt ca. 100m nord for damhuset som ble revet i anledning byggingen av E18.

Planer videre

- Gangvei fra Stubljan til Ingierstrand Bad er under regulering (Oslo kommune) og vil trolig anlegges snart.
- Gytegrus blir fortsatt lagt ut i store deler av elva.
- Friluftsforum Nordre Follo har mottatt 200 000 fra Sparebankstiftelsen der noe av dette skal gå til nye skilter i kulturparken og nærliggende områder.
- Neste prosjekt er å behandle navneveggen ved kanonstillingen på Stubljan.
- Innrede Smedberget når det er innlagt strøm.
- Lage ny demning i Nydammen med sluse slik at vi kan betjene vannet uten at kommunen må tappe ut noe fra Gjersjøen i tørketider. Da får vi det nødvendige vannet vi trenger til sagdemonstrasjoner, og OJFF til nødvendig lokkevann for å få laks og sjørøret til å gå opp i elva.

Når en holder på med noe som Gjersjøelva natur- og kulturpark, må en alltid lete etter nye oppgaver eller forbedringer. Nye ideer dukker stadig opp. Derfor blir det stadig noe nytt, og stadig flere grunner til å besøke kulturparken.

Vil du være med og formidle lokalhistorien i Gjersjøelva? Ta kontakt med Marita Huseby (epost m-huseb@online.no eller telefon 97526061) eller Harald Lundstedt (epost hlundste@online.no eller telefon 97070430) og bli med i gjengen.

OPPEGÅRD HISTORIELAG

Stiftet 19.11.1986

VEDTEKTER

Vedtatt 19.3.1986. Revidert 13.3.2013 og 31.3.2022.

§ 1 Formål

Oppegård Historielag har til formål å vekke interesse og forståelse for Oppegård kommunes historie. Laget vil arbeide for å utbre kjennskap til vår kulturarv og verne kulturminner av alle slag.

§ 2 Medlemskap

I utgangspunktet har Oppegård historielag en kontingent for familiemedlemskap.

Både enkeltpersoner og organisasjoner/firma kan være medlemmer for samme kontingent. To utgaver i året av medlemsbladet, årets utgave av kalenderen, og Follominne, er inkludert i medlemskapet når dette er betalt.

§ 3 Årsmøtet

Årsmøtet er historielagets høyeste organ, og holdes hvert år innen utgangen av april måned. Årsmøtet kunngjøres minst 3 uker på forhånd, med anmodning om at forslag som ønskes behandlet på årsmøtet, må være styret i hende senest en uke før årsmøtet. Innkallingen med årsberetning, regnskap, budsjett og andre forslag, sendes ut 2 uker før møtet.

Følgende saker skal behandles av årsmøtet:

Konstituering

Årsberetning

Revidert regnskap

Fastsettelse av neste års kontingent

Budsjett

Innkomne forslag

Valg

Årsmøtet er beslutningsdyktig når minst 15 medlemmer er til stede. Dersom styret eller minst 1/3 av medlemmene finner det påkrevet, kan det innkalles til ekstraordinært årsmøte.

§ 4 Styret

Et styre på 7 (syv) medlemmer, velges av årsmøtet. Blant disse velges lederen for ett år om gangen. Lederen har dobbeltstemme ved stemmelikhet. Av de seks styremedlemmene velges tre for 2 år, og de andre tre for 2 år, annet hvert år. Styret konstituerer seg selv med nestleder, sekretær og kasserer, og fordeler andre arbeidsoppgaver på styrets medlemmer. Styret kan sette sammen arbeidsgrupper som også involverer medlemmer av laget utenom styret..

Det skal legges vekt på å få en geografisk spredning av styremedlemmene.

Styret er vedtaksført når minst 4 styremedlemmer er til stede.

Årsmøtet velger revisor og en valgkomité på 3 medlemmer for ett år om gangen.

§ 5 Æresmedlemskap

Æresmedlemmer utnevnes av styret. Begrunnet forslag om æresmedlemskap kan fremmes av medlemmene overfor styret. Æresmedlemskap i Oppegård Historielag kan tildeles medlem som har gjort en ekstraordinær innsats for fremme av lagets formål. Æresmedlem får et diplom, og fritas for å betale medlemskontingent.

§ 6 Tilslutning

Historielaget skal stå tilsluttet Landslaget for lokalhistorie, og Follo Historielag.

§ 7 Vedtektsendringer

Forslag til endring av vedtektene meldes medlemmene minst 2 uker før årsmøtet. Ved endring av vedtektene kreves minst 2/3 flertall av de frammøtte medlemmer på årsmøtet.

§ 8 Oppløsning

Oppløsning av historielaget kan bare bestemmes av årsmøtet med 2/3 flertall. Lagets eiendeler skal i så tilfelle forvaltes av Follo Historielag inntil et nytt historielag stiftes.

Aktiviteter våren 2023

Torsdag 9.3. kl 19.00, Kolben sal 2.

Terje Ilje holder foredrag og viser bilder.

Oskar Braaten på Kullebunden 1914-1921, med gamle bilder i nye farger.

Den kjente forfatteren Oskar Braaten (1881–1939) bodde på Kolbotn i sju år. I 1916 skrev han forestillingen ”Tullebunden i nutid og fremtid”, en lokal Oppegård-revy, som ble framført en gang på Tyrigrava i 1916. Forestillingen ble gjentatt og fremført for fulle hus i Kolben i 2016.

Terje Ilje har nå laget en bearbeidet versjon av Oskar Braatens innledende monolog til forestillingen, med utvidet bildemateriale i farger! Dette blir en presentasjon av det lokalhistoriske landskap og bygninger på Kolbotn og i gamle Oppegård kommune.

Billetter får man på Kolben.no (gratis):

<https://www.kolben.no/historielaget-v-terje-ilje-st9c5m/>

Torsdag 23.3. kl 19.00, Oppegård gamle rådhus, Kolbotnveien 30

Del 1 - Årsmøte med vanlige årsmøtesaker

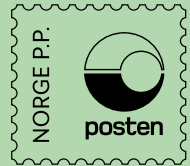
Del 2 - Olav Hermansen kåserer med tema “Norsk flyfraktshistorie”.

Lørdag 6.5. Heldags busstur til Sarpsborg.

Vi skal besøke Roald Amundsens fødested på Vesten, Hafslund hovedgård i Sarpsborg og Hafslund kirke. Det blir en liten egenandel for turen. Det er lurt å ta med matpakke.

Detaljene for turen er ikke klare ennå, men påmelding og mer informasjon får du ved å kontakte Ragnfrid Kirkeberg Pedersen: ragnfrid.kirkeberg@gmail.com eller telefon 92401663. Mer info kommer også på nettsidene og Facebook-sida.

Avsender: Oppegård Historielag, Postboks 12, 1411 Kolbotn

INNKALLING TIL ÅRSMØTE 2023

Oppegård historielag innkaller med dette til årsmøte

Torsdag 23. mars kl. 19.00

Gamle Oppegård rådhus Kolbotnveien 30

Dagsorden:

1. Godkjenning av innkallingen.
2. Konstituering, valg av møteleder, referent og 2 medlemmer til å undertegne protokollen.
3. Godkjenning av årsberetningen for 2022.
4. Godkjenning av regnskap for 2022.
5. Fastsettelse av kontingent for 2024.
6. Budsjett for 2023.
7. Innkomne forslag.

Valg av styre, revisor, valgkomité og utsendinger til årsmøtet i Follo historielag.

Saker som ønskes behandlet på årsmøtet må være styret i hende senest 16. mars.

Etter årsmøtet blir det foredrag om norsk flyfrakthistorie ved Olav Hermansen.

Enkel servering.

Vel møtt!